

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Бусленко В.В.

студент,

Науковий керівник: Коновалова І.М.

старший викладач,

Київський економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ У РАМКАХ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ КАГАРЛИЦЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Сьогодні в Україні відбуваються активні децентралізаційні перетворення, покликані підвищити ефективність реалізації бюджетної, податкової та інвестиційної політики держави. Ось чому, коли в країні відчувається нестача фінансових ресурсів, коли порушується принцип бюджетного федералізму, коли місцеві бюджети не мають достатнього обсягу коштів для покриття власних витрат – актуальним постає питання об'єднання територіальних громад, перегляд та перерозподіл повноважень місцевих органів влади, надання на підставі законодавства самостійного права на формування, забезпечення та використання фінансових ресурсів на місцях [1].

Існуючий впродовж останніх років низький рівень фінансової спроможності територій зумовлений, насамперед, надмірною фінансовою залежністю віддалених територій від центру та високою дефіцитністю місцевих бюджетів, що не дозволяє територіальним органам повністю виконувати свої функції в рамках наділених повноважень. Подолання зазначених негативних тенденцій передбачає проведення реформи бюджетної децентралізації та зміцнення власної фінансової бази територіальних громад.

У результаті проведення реформи децентралізації в Україні протягом 2014-2016 років було сформовано 366 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), з яких 2 – у Київській області. Ще близько 27 громад у Київській області знаходяться у стані формування [2]. У новій редакції Бюджетного кодексу були закріплені основи стимулювання розвитку та підвищення фінансової спроможності ОТГ. Зокрема, такі громади наділяються повноваженнями та ресурсами, які мають міста обласного значення, найголовнішими з яких є: прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, надходження 60% ПДФО на виконання власних повноважень; право здійснення внутрішніх та зовнішніх місцевих запозичень, у тому числі шляхом отримання кредитів від міжнародних фінансових організацій. Натомість громади, що залишаються осторонь цього процесу, позбавляться цих можливостей.

Характерною особливістю децентралізації в Україні на сучасному етапі є уповільнення процесу об'єднання територій та формування ОТГ, особливо на території Київської області. Серед основних причин такого сповільнення можна виділити:

1. Несприйняття місцевими жителями реформаційних процесів, у зв'язку з низьким рівнем усвідомлення можливих якісних децентралізаційних перетворень.

2. Наявність традиційної думки, що діючий на протязі багатьох десятиліть склад адміністративно-господарського апарату місцевих органів влади може залишатися кількісно незмінним, оскільки у результаті проведення реформи децентралізації передбачається суттєве скорочення кількості осіб, які очолять громаду та підвищення рівня їх якісних компетентностей.

3. Недосконалість та обмеженість законодавчих норм, що регламентують процес проведення реформи децентралізації.

4. Великий вплив суб'єктивного фактору на проведення реформи децентралізації, зокрема це:

- небажання залишати чиновницькі посади діючими представниками міської влади;

- низький рівень відповідальності за неефективне використання коштів громади;

- стабільна залежність місцевих бюджетів від державних коштів (субвенцій та дотацій).

Але, не дивлячись на це, Кагарлицький район, який теж знаходиться на території Київської області має всі можливості бути самостійним учасником децентралізаційного процесу, тому що має економічно розвинений агропромисловий комплекс, екологічно чисту територію, родючі землі та вигідне адміністративно-територіальне положення з наявністю водної артерії річки Дніпро. Все це дозволяє ефективно використовувати та розвивати ресурсний потенціал району, залучати інвестиції, підвищувати добробут громадян, що в свою чергу є хорошим фундаментом для формування фінансово достатньої ОТГ. Відповідно до рекомендацій керівництва району, до складу потенційної Кагарлицької громади має ввійти 1 місто та 50 сіл [3]. Проте, станом на сьогодні даний район не має сформованої ОТГ. Дискусії з приводу остаточного формування ОТГ в Кагарлицькому районі пов'язані з тим, що: на території району розташована велика кількість сіл віддалених одне від одного; місцеве населення не усвідомлює переваги діючої реформи; наявний конфлікт інтересів сучасних представників влади з громадськими лідерами (потенційними керівниками громади); небажання фінансового успішних сіл входити до складу ОТГ через втрату можливостей залишати за собою право розпоряджатися власними доходами, які вони отримують від діючих на їх території успішних суб'єктів господарювання.

Бюджет Кагарлицького району за 2016 рік характеризується малою кількістю власних джерел надходжень до бюджету, зокрема вони становили лише 44 597,5 тис. грн., або 23,06% від всіх доходів. Серед них найбільшу частку, а саме 44025,4 тис. грн. або 22,77% від всіх доходів становили

податкові надходження. Водночас, найбільшу частку доходів у бюджеті Кагарлицького району за 2016 рік становили трансферти, які склали 148 793 тис. грн або 76,94% від всіх доходів районного бюджету. Зокрема, дотацій було надано на 323,1 тис. грн., або на 0,17% від всього доходу районного бюджету. Найбільшу частку у субвенціях, які становили 76,77% від всіх доходів районного бюджету становила субвенція на надання пільг з ЖКГ – 49 948,2 тис. грн, або 25,83% від всіх доходів, освітня субвенція – 38 110,9 тис. грн., або 19,71% та медична субвенція – 21 272,1 тис. грн., або 11% від всіх доходів районного бюджету. Тобто, бюджет Кагарлицького району характеризується високою фінансовою залежністю від Державного бюджету України.

Проведений аналіз території Кагарлицького району, його господарюючих суб'єктів, а також, їх прибутковості, складу та структури населення, місцевого бюджету за останні 5 років, дозволяє запропонувати альтернативний проект створення ОТГ на території Кагарлицького району, який передбачає включення до її складу м. Кагарлик і 3 села (с. Слобода, с. Бурти та с. Переселення). Порівняльна характеристика складових об'єднаної територіальної громади (таблиця 1) дозволяє прискорити впровадження реформи децентралізації на території Кагарлицького району.

Таблиця 1

**Альтернативний проект створення громади на території
Кагарлицького району Київської області**

№	Критерій порівняння	Проект громади запропонований керівництвом району	Альтернативний проект громади розроблений авторами
1.	Кількість міст та сіл	1 місто та 50 сіл	1 місто та 3 села
2.	Відстань до найближчого села	4 км	4 км
3.	Відстань до найбільш віддаленого села	36 км	8 км
4.	Площа	926 км ²	156 км ²
5.	Кількість населення	34 359 осіб	18 161 осіб
6.	Дохідна частина бюджету, тис. грн:	193 390,5 (100%)	32 278 (100%)
	Податкові надходження в тому числі:	44 025,4 (22,76%)	85,88%
	- податок та збір на доходи фізичних осіб	12,72%	46,79%
	- податок на прибуток підприємств комунальної власності	0,04%	0,32%
	- єдиний податок	7,45%	28,35%
	- внутрішні податки на споживання	2,55%	10,42%
	Неподаткові надходження	572,1 (0,30%)	10,75%
	Офіційні трансферти	148 793 (76,94%)	3,37%
7.	Видаткова частина бюджету, тис. грн:	187 821,5	29 960

Джерело: сформовано авторами на основі даних [4]

Зростання частки податкових надходжень у альтернативному проекті громади зумовлене високою концентрацією виробництва на території м. Кагарлик та 3 сіл. Таке об'єднання дозволить сформувавши фінансово достатню успішну громаду, яка дозволить не просто зберігати, а й нарощувати економічний потенціал та фінансову стійкість та незалежність. Поруч з цим громада додаткового отримує: 60% адміністрованого податку на доходи фізичних осіб; 25% екологічного податку; 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів; 100% єдиного податку; 100% податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності; 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт) та адміністративні збори й платежі.

Також, ми вважаємо, що необхідно розробити стратегію функціонування громади на території Кагарлицького району основними цілями якої мають бути: створення умов для підвищення якості життя та добробуту населення на основі зростання конкурентоспроможності району, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки, забезпечення сталого розвитку на сучасній технологічній основі, комплексного економічного і соціального розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Отже, впровадження децентралізації має сприяти зацікавленості місцевих органів влади проводити ефективну та обґрунтовану бюджетну політику спрямовану на покращення іміджу району, збільшення доходів населення, розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності тощо.

Список використаних джерел:

1. Клівіденко Л. М. Вплив бюджетної децентралізації на стратегічний розвиток регіону [Електронний ресурс] / Л. М. Клівіденко, Н. В. Мацедонська // Проблеми регіоналістики: минуле, сучасне, майбутнє. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/21074/1/Збірник.pdf>
2. Місцеве самоврядування в Україні 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/4913>
3. Проект створення громади на території Кагарлицького району // Вісник Кагарличчини. – 2016. – № 54. – С. 2–3.
4. Звіт про виконання бюджету Кагарлицького району за 2016 рік // Вісник Кагарличчини. – 2017. – № 8. – С. 3–4.

Гладкова Т.К.

студентка,

Науковий керівник: Шевчук О.Д.

кандидат економічних наук, доцент,

Вінницький національний аграрний університет

ФІНАНСОВА ПОЛІЦІЯ – АНАЛІТИЧНА СЛУЖБА РОЗСЛІДУВАНЬ

Ще у 2014 р. в уряді з'явилась пропозиція щодо ліквідації такого підрозділу Державної фіскальної служби, як податкова міліція, а на його основі створити якісно новий орган – Службу фінансових розслідувань, або Фінансову поліцію.